

## ПРОФЕСІОГРАФІЧНА ЕКСКУРСІЯ «У СВІТІ ТИСЯЧІ ПРОФЕСІЙ, І ЛИШЕ ОДНА З НИХ- ТВОЯ»

**Мета:** ознайомити з різноманітним світом професій;  
звернути увагу підлітків на таке важливе проблемне питання, як вибір професії.

**Обладнання:** мультимедійна дошка, схема «Барометр професій», таблиці «Класифікація професій за предметом праці», «Актуальність професій на регіональному ринку праці», відео репортаж із Центру зайнятості, фото підприємств залізничного транспорту.

**Епіграфи:** «Життя без праці – злодійство, праця без мистецтва -варварство».  
(Д. Рескін)  
Твоя діяльність, і тільки вона одна, визначає твою цінність.(Й. Фіхте)  
Обираючи професію – обираєш майбутнє.

### Хід заняття:

**Вступне слово вчителя:** Вибір професії... Яка глибока думка закладена у цьому словосполученні. Скільки викликає воно емоцій та сподівань і водночас скільки породжує проблем! Це не просто вдало чи невдало прийняте в юності рішення, це щаслива або розбита доля, активне, творче, радісне життя чи байдуже, пасивне існування.

Вже через кілька місяців дехто з вас обиратиме собі професію і почне оволодівати нею.

Як же із тисяч професій обрати ту, яка приносить найбільшу користь людям, країні, давала б змогу відчувати себе потрібним, повноцінним і задоволеним своєю працею? Як уникнути помилок і розчарувань у майбутньому, обравши певну професію? – такі запитання виникли у вас, коли я попередньо провела опитування, готуючись до нашого спілкування сьогодні. І зараз ми спробуємо разом дати на них відповіді.

Послухайте повідомлення і, можливо, саме ця інформація допоможе прояснити ситуацію.

**Учень:** *Професія* – це певний вид праці. У кожній професії є свої різновиди праці, які називають *спеціальностями*. Наприклад, немає професії «учитель всього», а є учитель початкових класів, математики, фізики тощо, а інженер може бути інженером-електриком, програмістом, механіком.

**Учениця:** Світ професій дуже великий: їх налічується близько шести тисяч. Існує кілька класифікацій: за знаряддями праці (ручні, механізовані, автоматизовані, комп'ютеризовані, функціональні), за метою праці (перетворюючі, гностичні, винахідницькі), за галузевою ознакою (промислові, будівельні, транспортні, зв'язку тощо), за умовами праці (робота вдома, на повітрі, в незвичайних умовах).

**Учитель:** Але найпоширенішою є класифікація за предметом праці. Існує 5 типів професій: людина-людина, людина-природа, людина-техніка, людина-знакова система і людина - художній образ. Попередньо ми провели з вами анкетування по визначенню типу професій, які найкраще кожному з вас підходять(**додаток 1, 2**). І ось які ми отримали результати. Найбільше з вас відноситься до типу людина-техніка, потім іде людина-знакова система і людина-людина. Найменше - людина-природа.

Зараз ми попрацюємо з вами з таблицями.(**додаток 3,** ) Об'єднаємося у групи за типами професій і визначимо вид діяльності для кожної групи і приклади професій.

*(Робота в групах)*

Зараз представники кожної групи представлять результати своєї роботи.

*(На дошці прикріплюють листочки з назвами професій по типам)*

Тепер подумайте і назвіть якості, характерні для представників професій певної групи і запишемо їх на дошці.

*(записують на дошці)*

А чи знаєте ви, як правильно обрати професію? Корисно знати , що існує загальноприйнята формула вибору професії: **ХОЧУ-МОЖУ-ТРЕБА.** (**додаток 4**)  
ХОЧУ- бажання, інтереси, нахили особистості.

МОЖУ- знання, здібності, психологічні особливості, стан здоров'я.

ТРЕБА-попит на обрану професію на ринку праці.

Саме ці фактори обумовлюють і обґрунтовують правильний вибір професії.

**У ЗОНІ ПЕРЕТИНУ СКЛАДОВИХ ФОРМУЛИ ЗНАХОДИТЬСЯ ТВОЯ ПРОФЕСІЯ.**

**ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ,** що уміння зіставляти ці складові є важливою передумовою успішного вибору професії.

Так, з вибором ми неначе трохи прояснили ситуацію. Тепер проведемо тестування і дізнаємось, до якого типу професії ви схильні, а який вид діяльності вам протипоказаний.

*(тест «Профпридатність»)(додаток 5)*

Обираючи й оволодіваючи тією чи іншою професією, важливо враховувати також потребу економічного району в фахівцях певного типу. Спробуйте визначити за «Барометром професій», чи буде вдалим вибір, який ви плануєте зробити в майбутньому.

*(Робота з барометром професій.)(додаток 6)*

А зараз подивимося невеличкий відеоролик,який зробили учні нашого класу, відвідавши місцевий центр зайнятості.

*(Перегляд відеоролика)*

Давайте згадаємо в якому мікрорайоні ми з вами живемо. Так, дійсно, ми живемо у мікрорайоні, близькому до залізниці. І коли група наших учнів провела невеличке дослідження, то виявили, що 102 батьків учнів нашої школи працюють на залізниці. Назвіть, будь ласка, професії, які асоціюються у вас зі словом «залізниця».

*(Учні називають професії)*

Зараз учні, які досліджували залізничні професії, спробують продовжити цей список.

*(називаються інші професії)(додаток 7)*

А тепер я хочу надати слово Кологривій Тамарі Миколаївні, мамі учня нашого класу, яка теж працює на залізниці і поділиться з вами своїми думками.

*(Виступ Кологривої Т.М.)*

-Велике Вам спасибі за цікаву розповідь, за поради. Ви додали впевненості нашим учням.

А зараз я пропоную вам переглянути знімки залізничних підприємств нашого міста, де ви у майбутньому зможете, при бажанні, знайти місце своєї роботи.

*( перегляд знімків)(додаток 8)*

- Для закріплення почутого і побаченого я хочу запропонувати вам невеличке змагання між групами. Кожна група отримає листочки з назвами 5-ти професій. Завдання в тому, яка група швидше і правильно розподілить професії по вивченим типам.

*(На дошці написано 5 букв: Л, Т, П, З, Х- за типами професій. Учні виходять і прикріплюють листочки з назвами професій до певної букви.)(додаток 9)*

- І ще одне невеличке завдання для груп. Складіть, будь ласка, професіограму для таких професій, як медсестра, вчитель, продавець, перукар, військовий.
- 

*(Учні заповнюють отримані професіограми і зачитують їх). (додаток 10)*

-І на завершення я розповім вам притчу:

У славному місті Руані на будівництві працювали три каменярі. Їм задали одне і те ж питання:»Що ти робиш?» Один відповів:»Я кладу цеглу». Другий: «Я заробляю собі на хліб». Третій: «Я будую Руанський собор». Отже, я бажаю кожному з вас здобути таку професію, щоб ви отримували від неї задоволення, матеріальну винагороду і зробили свій внесок у розвиток суспільства.

А зараз я кожному з вас роздам рекомендації, які допоможуть вам у виборі професії. **(додаток 11)**

**Анкета «Твої професійні нахили»**

Нижче запропоновано 20 пар тверджень, позначених індексами «а » і «б», що стисло розкривають різні види діяльності. Уважно вивчивши обидва твердження, знаком «+» позначте привабливіший для вас варіант.

1а. доглядати за тваринами.

1б. обслуговувати машини.

2а. допомагати хворим, лікувати їх.

2б. складати таблиці, схеми , програми.

3а. брати участь в оформленні книжок чи плакатів.

3б. стежити за станом і розвитком рослин.

4а. обробляти матеріал (деревину, тканину, метал, пластмасу тощо).

4б. доводити товари до споживача (рекламувати).

5а. обговорювати науково-популярні книжки.

5б. обговорювати художні книжки (статті, п'єси, концерти).

6а. утримувати тварин.

6б. тренувати товаришів у виконанні яких-небудь дій.

7а. копіювати малюнки, зображення.

7б. управляти підйомним краном, трактором.

8а. повідомляти людям які-небудь відомості.

8б. художньо оформлювати виставки.

9а. ремонтувати речі (одяг, техніку).

9б. шукати та виправляти помилки в текстах.

10а. лікувати тварин.

10б. виконувати обчислення, розрахунки.

11а. виводити нові сорти рослин.

11б. конструювати, проектувати нові види виробів.

12а. розв'язувати суперечки, запобігати сваркам, переконувати чи карати.

12б. розбиратися в кресленнях, схемах.

13а. брати участь у роботі гуртків художньої самодіяльності.

13б. спостерігати, вивчати життя мікробів.

14а. налагоджувати медичні прилади, апарати.

14б. надавати людям медичну допомогу при пораненнях, травмах.

15а. складати точні описи явищ, подій.

15б. художньо описувати, відображати події.

16а. виконувати лабораторні аналізи в лікарні.

16б. приймати, оглядати хворих.

17а. фарбувати або розписувати стіни чи приміщення.

17б. монтувати будинки або складати машини, прилади.

18а. організовувати культпоходи, екскурсії.

18б. грати на сцені, брати участь у концертах.

19а. виготовляти за кресленнями деталі чи вироби, споруджувати будинки.

19б. креслити, копіювати креслення, карти.

20а. вести боротьбу з хворобами рослин.

20б. працювати за комп'ютером.

#### **Аркуш відповідей**

<b>Л</b>	<b>Т</b>	<b>П</b>	<b>З</b>	<b>Х</b>
2а	1б	1а	2б	3а
4б	4а	3б	5а	5б
6б	7б	6а	9б	7а
8а	9а	10а	10б	8б
12а	11б	11а	12б	13а
14б	14а	13б	15а	15б
16б	17б	16а	19б	17а
18а	19а	20а	20б	18б

**Методика «До якого типу професій ви схильні»  
За Є. Климовим існує 5 груп професій.**

1. «Людина-природа» (П)

Ці професії полягають у вивченні й використанні корисних копалин землі, води, атмосфери, а також живих організмів – рослин і тварин, тобто «неживої» природи і живої (ветеринар, агроном, гідролог, вівчар тощо). Для них характерний загальний предмет праці – тварини і рослини, земля і природне середовище.

2. «Людина-техніка» (Т)

Люди цих професій займаються машинами, механізмами, транспортними засобами, тобто технікою. Це можуть бути пілоти, водії, матроси, інженери, електромонтери, слюсарі і так далі, що створюють або використовують технічні пристрої.

3. «Людина – людина» (Л)

Для цих професій характерна робота з людьми – дітьми або дорослими. До такого типу професій належать учитель, лікар, журналіст, продавець, промоутер, менеджер.

4. «Людина – художній образ» (Х)

Люди цієї професії передбачають роботу з творами літератури, мистецтва, а також інші види робіт у сфері естетики. Людей цього типу відрізняє наявність образного мислення, художня фантазія, талант.

5. «Людина – знакова система» (З)

Люди цієї професії займаються цифрами, буквами, числами, формулами, кодами та іншими позначеннями. Вони повинні уміти оперувати абстрактними поняттями, мати широкий кругозір. Це – бухгалтери, учені, оператори ЕОМ, люди, які працюють у лабораторіях, наукових центрах.

Щоб з'ясувати, яка група професій найбільше цікавить кожного учня, запропоновано таку методику. Кожен опитуваний отримує бланк відповідей, у якому проти номера відповідного твердження ставить один із знаків: + (так); -- (ні); 0 (не знаю).

Твердження:

1. Легко спілкуюся з незнайомими людьми, охоче проводжу час із ровесниками і молодшими за себе.
2. Із задоволенням і довго можу щось майструвати (клеїти, шити, в'язати).
3. Люблю прикрашати свою кімнату, своє робоче місце.
4. Люблю спостерігати за рослинами і тваринами в природі.
5. Охоче і довго можу щось підраховувати, обчислювати або креслити.
6. У компаніях я лідер.
7. Із задоволенням читаю книжки про живу і «неживу» природу.
8. Не часто припускаюся помилок у письмових роботах і підрахунках.
9. Люблю вивчати будову механізмів машин, пристроїв тощо.
10. Інші люди вважають мене людиною творчою, зі смаком.
11. Із задоволенням відвідував гурток, де розповідають про природу.
12. Беру активну участь у художній самодіяльності.

13. Зроблене моїми руками викликає інтерес у товаришів, старших.
14. Охоче і довго можу розгадувати головоломки, розв'язувати складні задачі або вивчати схеми.
15. Намагаюся зрозуміти характер, особливості людей, з якими я спілкуюся.
16. З інтересом читаю про будову і роботу механізмів, машин, пристроїв.
17. Відвідую заняття художнього гуртка, студії.
18. Хотів би взяти участь в експедиції або поході, що планує вивчати корисні копалини, водоймища, живі організми тощо.
19. Детально і зрозуміло для інших викладаю свої думки в письмовій формі.
20. Легко примирюю дітей, майже ні з ким ніколи не сварюся через дрібниці.
21. Охоче взяв би участь у виставці технічної творчості.
22. Швидко засвоюю іноземні слова, схеми, формули.
23. Можу переконати і схилити на свій бік ровесників, однокласників.
24. Довго, не відчуваючи втоми, займаюся улюбленою роботою (малювання, музика, співи, гра на музичному інструменті тощо).
25. Завжди із задоволенням доглядаю за домашніми тваринами і рослинами.
26. Люблю поратися в машинах та механізмах.
27. Хотів би поліпшувати, змінювати сорти рослин, породи тварин, використовуючи для цього рекомендації вчених.
28. Мені подобається допомагати іншим людям, особливо в складних ситуаціях.
29. Люблю читати словники, довідники, енциклопедії.
30. Часто в мріях бачу себе художником, артистом, музикантом.

Тип відповіді:

Л	Т	З	П	Х
1	2	5	4	3
6	9	8	7	10
15	13	14	11	12
20	16	19	18	17
23	21	22	25	24
28	26	29	27	30

Сума «+»:

Місце:

## Таблиці «Типи професій»

**Класифікація професій за предметом праці**

Групи професій	<b>Людина - природа</b>
Основні предмети праці	Живі організми, корисні копалини, атмосфера, вода, земля
Якості характерні для представників професій групи	>

**Класифікація професій за предметом праці**

Групи професій	<b>Людина - техніка</b>
Основні предмети праці	Технічні системи, машини, агрегати, види енергії
Якості характерні для представників професій групи	>



## Класифікація професій за предметом праці

Групи професій	<b>Людина - людина</b>
Основні предмети праці	Окремі люди, групи, колективи
Якості характерні для представників професій групи	

## Класифікація професій за предметом праці

Групи професій	<b>Людина – знакова система</b>
Основні предмети праці	Умовні знаки, цифри, шрифти, коди, схеми формули
Якості характерні для представників професій групи	

## Класифікація професій за предметом праці

Групи професій	<b>Людина – художній образ</b>
Основні предмети праці	Художні образи, твори мистецтва та літератури
Якості характерні для представників професій групи	



## Формула вибору професій:



### **Хочу:**

бажання, інтереси  
нахили особистості.

**Можу:** знання,  
здібності, психологічні  
особливості, стан  
здоров'я.

**Треба:** попит на  
обрану професію на  
ринку праці. >

## Тест «Профпридатність»

Провівши тестування, ви дізнаєтеся, до якого типу професії ви схильні, а який вид діяльності вам протипоказаний. Дайте відповідь на питання:

1. Новорічна ніч для тебе – кращий час, щоб:
  - а) виспатися;
  - б) подивитися телевізор разом із сім'єю;
  - в) опинитися в колі друзів.
2. З трьох подарунків ти вважав би за краще :
  - а) вудку, набір для вишивання; б) ковзани або лижі;
  - в) турпутівку або квиток на цікаву виставу.
3. Вирушати в подорож краще за все;
  - а) самостійно; б) з сім'єю або з друзями;
  - в) з незнайомою компанією, щоб була можливість знайти нових друзів.
4. Якби ти виявився наодинці на острові або в лісі, то;
  - а) відчув би повну свободу; б) пошукав би вихід із ситуації або зайняв себе якою-небудь справою; в) відчув би тугу, страх.
5. У свій вільний час ти любиш ;
  - а) читати, відвідувати бібліотеку, шахову секцію, зоопарк, ліс, ловити рибу, мріяти;
  - б) малювати, читати, займатися спортом, музикою, шити або в'язати, ходити в походи, розмовляти по телефону, дивитися телевізор;
  - в) займатися спортом, танцями, грати в ансамблі, співати в хорі, брати участь у спектаклях і концертах, подорожувати з друзями, ходити з компанією в кіно...

Підрахуйте кількість набраних балів, враховуючи, що відповіді на питання з буквою «а» оцінюють 1 балом, «б» - 2, «в» - 3 балами.

Якщо ви набрали **від 5 до 8 балів** – радимо подумати про професію, де вам не доведеться спілкуватися зі значною кількістю людей (продавець, учитель, журналіст і психолог у цьому випадку не дуже підходять), зате дослідницька діяльність або робота в лісництві, на власній фермі, спеціальність програміста, слюсаря або токаря, професія бухгалтера, оператора ЕОМ цілком будуть прийнятні для вас, оскільки ваші відповіді показують, що ви цінуєте тишу, не любите шумних, незнайомих компаній, ви трохи сором'язливі і замкнуті, зустрічі з незнайомими людьми тривожать.

Якщо ви частіше вибирали букву «б» і маєте **від 8 до 12 очок**, то ви належите до людей, яким не страшна самотність і які прекрасно почуваються у будь-якій компанії. Ви не боїтеся нових знайомств і спокійно обходитеся без спілкування тривалий час. Вибір професії тут практично не обмежений!

Та якщо у вашому активі **від 12 до 15 очок**, знову замисліться над вибором: чи варто вам, людині товариській, здатній легко вступати в контакт, відмовлятися від можливості мати цікаву професію менеджера, агента з реклами, комерційного директора, продавця, вчителя, брокера або тренера.

У вас величезний потенціал енергії і сил, яких вистачить для роботи з чисельною аудиторією і колективом колег. Вам буде тісно в маленькій лабораторії або у конвеєра, в мисливському господарстві або майстерні.

# Барометр професій



## Актуальність професій на регіональному ринку праці

Професії, відсутні на ринку праці регіону	Професії які присутні на підприємствах регіону, але в незначних кількостях	Професії за якими є можливість працевлаштуватись у регіоні	Актуальні професії на ринку праці регіону
Матрос	Архітектор	Менеджер	Бухгалтер
Політолог	Архівіст	Контролер	Вантажник
Пілот	Диспетчер	Інженер	Машиніст
Водоліз	Художник	Кравець	Касир
Брокер	Страховий агент	Пекар	Охоронник
Штурман	Журналіст	Перукар	Продавець



- » Машиніст
- » Електромонтер
- » Робітник колії
- » Черговий по станції
- » Черговий по переїзду
- » Товарний касир
- » Квитковий касир
- » Оглядач вагонів
- » Інженер
- Сигналіст
- Екіпірувальник
- Розшифрувальник
- Слюсар-ремонтник
- Оператор
- Нарядчик
- Укладач потягів
- Обліковець
- Провідник

**Професії:**



Розподілити по групам професії:

*ГЕОЛОГ АГРОНОМ*

*ЗООЛОГ ПТАХІВНИК*

*БІОЛОГ ВОДІЙ*

*ТОКАР ЕЛЕКТРИК*

*ГАЗОЗВАРНИК АРТИСТ МАШИНІСТ ПЕРУКАР*

*БУХГАЛТЕР КРЕСЛЯР*

*ТЕЛЕГРАФІСТ ХУДОЖНИК*

*РЕЖИСЕР ДИЗАЙНЕР*

*МАТЕМАТИК ДРУКАРКА*

*УЧИТЕЛЬ ЛІКАР ТРЕНЕР*

*ОФІЦАНТ КОРЕСПОНДЕНТ*



**Професіограма**

Професія: \_\_\_\_\_

Умови праці: \_\_\_\_\_

Можливе місце роботи: \_\_\_\_\_

Необхідні якості: \_\_\_\_\_

Перспективи професійного росту: \_\_\_\_\_

Шляхи отримання професії: \_\_\_\_\_

**Рекомендації**

1. Поміркуйте, яка професія могла б стати вашою. Складіть перелік відповідних привабливих і цікавих професій.
2. Складіть перелік вимог до обраної професії. Ураховуйте життєві цінності, власні цілі, характер і умови роботи, бажаний рівень підготовки. Виділіть основні вимоги, а на інші не зважайте.
3. Вивчіть себе, свої інтереси, здібності, нахили. Проаналізуйте, чи розвинені у вас необхідні якості, чи відповідають ваші інтелектуальні здібності, психологічні особливості вимогам професії.
4. З'ясуйте, чи дозволяє ваше здоров'я зайнятися обраною справою.
5. Переконайтеся слушності ваших роздумів, обговоріть своє рішення з друзями, батьками, вчителями, психологом, профконсультантом.
6. Дізнайтеся, чи користується обрана професія попитом на ринку праці.
7. Знайдіть можливість зустрітися із представниками тієї професії, яка зацікавила вас, і дізнатися, у якому навчальному закладі можна здобути потрібну кваліфікацію.